

Allochtonen interesseren kost tijd

“Agrarisch? Dat is armoe!”

FOTO: TON VAN DEN BORN

Marokkanen uit het Rif-gebergte denken bij agrarisch onderwijs aan het zware en armoedige leven dat ze wilden ontvluchten. Niet zo gek dat groene mbo- en hbo-scholen witte eilanden zijn gebleven. “Wil je allochtonen trekken”, zegt milieukundig ingenieur Mohamed Hacene, “dan moet je zorgen dat ze zich er kunnen thuisvoelen.”

“T

oen ik mijn vader vertelde dat ik

naar een agrarische school ging, vroeg hij: wat moet je daar? Weet je het wel zeker?” De vader van Mohamed Hacene is afkomstig van het Marokkaanse platteland. Zijn idee was: met de agrarische school word je boer en boeren zijn arm. Maar Mohamed, 27 jaar geleden geboren in Rotterdam-Zuid, is nu ingenieur Milieukunde. Hij heeft sinds april een baan bij het Rotterdams Milieucentrum (RMC), gevestigd op de Coolsingel. “Heb je al verteld over de klankbordgroep?” vraagt directeur Emile van Rinsum als die even aanschuift bij interviewer en geïnterviewde.

Poster

Mohamed had aanvankelijk gekozen voor laboratoriumonderwijs op het mbo (Zadkine College). Hij deed er de medische richting, maar merkte tijdens de zoektocht voor stage al hoe moeilijk het was een plek te vinden, laat staan werk te krijgen. “Vanwege automatisering hadden ze nauwelijks nog laboranten of analisten nodig.” Hij kreeg het advies om iets in de milieuhoeke te zoeken. “Het was toen de bloeitijd; van bijvoorbeeld de afvalproblematiek en recycling. Ik dacht nog: is daar een opleiding voor? ‘Milieu begint bij jezelf’, was het toch? Maar ik kwam bij de Agrarische Hogeschool in Delft uit. Een agrarische school! Hoe kan dat nou, dacht ik, is dat een combinatie dan? Ik ben toch maar naar binnen gegaan, hoewel ik dacht: agrarisch is echt niks voor mij.”

Mohamed startte in 1998 in de opleiding Milieukunde met het idee dat hij na de propedeuse altijd nog kon switchen. “Maar het beviel me heel goed, ik ben gebleven en ik heb het ook afgemaakt.”

Hij raakte een paar jaar later betrokken bij de plannen van de hogeschool om allochtonen te werven. Niet zo gek, zegt hij, want hij was vooral in een latere fase van de studie een van de weinigen uit die doelgroep. Er kwamen zelfs in het randstedelijke Delft al niet zoveel allochtone studenten naar de hogeschool (ongeveer 2 procent in die periode). En als ze al kwamen, vielen ze meestal vrij snel af.

“Werven is makkelijk”, zegt Mohamed. “Je kunt zo iemand werven, maar behouden is een ander verhaal. Dat is afhankelijk van of mensen het er naar hun zin hebben.”

Dat kan al in hele kleine dingetjes zitten. “Bijvoorbeeld een multiculturele kalender of een poster van het Dunya festival. Iets op het prikbord of dat je

er Contrast kunt lezen of een ander multicultureel blad. Is dat er niet, dan zal de allochtoon zich er niet herkennen.”

“Ik heb laatst een allochtoon gesproken die na een jaar van zo'n school was vertrokken. Waarom? vroeg ik. ‘Ik voelde me er gewoon niet thuis’, zei hij. ‘Ik ga niet met plezier naar school.’”

Basisschool

Mohamed deed promotie voor de school, aanvankelijk voor studiepunten, later als bijbaantje. Hij stond in kraampjes bij beurzen en kwam op mbo- en havo-scholen in de regio. Vervolgens raakte hij via APS-medede-

“Je kunt niet vandaag een project beginnen en dan ervan uitgaan dat je in augustus meer allochtonen binnenkrijgt”

werker Dimphe Rubbens betrokken bij activiteiten van het pedagogisch studieceterium rondom allochtonen. Bijvoorbeeld op de aoc-vestiging in Houten waar een VIA-project liep onder de titel ‘Kleurrijk groen’. Doel: een grotere multiculturele diversiteit in het groene onderwijs.

“Of het effect had?” vraagt Mohamed. “Nou, je kunt niet vandaag een project beginnen en dan ervan uitgaan dat je in augustus meer allochtonen binnenkrijgt. De eerste jaren zul je niet veel merken. In de laatste fase van havo of mbo hebben leerlingen hun vakkenpakket al gekozen en meestal hun keuze voor een vervolg gemaakt. Wil je ze dan nog interesseren, dan ben je te laat.”

“Je moet eerder beginnen”, vervolgt hij. “In havo 3 of bijvoorbeeld zelfs al op de basisschool. Bij onderwijzers en decanen, want als die het over mogelijke beroepen hebben, vertellen ze nooit over een milieukundige of een ingenieur in de agrarische wereld. →

Allochtonen moeten een beeld zien, voorbeeldfuncties zodat ze kunnen denken: dat zou wel iets voor mijn zusje, mijn broertje of mijn kinderen kunnen zijn. Maar dat voorbeeld hebben ze niet.”
Je kunt ook buiten de school goed interesse wekken. “Pak dan iets uit de Berberomgeving, bijvoorbeeld een bosgebied in Nador. Hou daar een voorlichting over. Dan raken mensen wel geïnteresseerd. Vooral de eerste generatie Marokkanen voelen zich aangesproken. En als je dat dan koppelt aan de situatie hier – we hebben niet zo’n bosgebied, maar wel het Zuiderpark bijvoorbeeld – dan gaat dat leven.”

*“Wil je allochtonen bereiken,
dan moet je de mensen
met een allochtone afkomst
die je in de groene wereld hebt,
gebruiken”*

“Maar nu, als een kind bij zijn vader komt en zegt: ik heb een opleiding gevonden op een agrarische school, dan moet je eerst uitleggen wat dat is en wat je ermee kan. Dat het echt veel meer is dan alleen boer.”
“Een ander probleem is dat het vaak om projecten gaat die stoppen zodra het subsidiegeld op is. Dan stopt de campagne. Maar zoiets kun je niet in een project van zes maanden of een jaar stoppen; het heeft voortdurend aandacht nodig.”

Poort

Duidelijk is intussen wel dat scholen voor groen onderwijs, van vmbo tot en met hbo, de afgelopen jaren meer belangstelling hebben gekregen voor werving van allochtone leerlingen. Ze hebben vaak beleid geformuleerd; soms onder de kop minderhedenbeleid, diversiteitsbeleid, achterstandsbeleid of beleid voor inter- of multicultureel onderwijs. Soms gemotiveerd vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid of vanuit de overweging dat de school een reële afspiegeling moet

zijn van de samenleving eromheen en de plek waar leerlingen zich de sociale houding en vaardigheden moeten eigen maken om in een multiculturele samenleving te functioneren. Maar vaak ook doodgewoon omdat leerlingenaantallen teruglopen en een grote groep kandidaten vooralsnog ongeïnteresseerd de poort voorbijloopt.
Goede voorlichting is enorm belangrijk, vindt Mohamed. “Voor de meeste mensen van Marokkaanse of Turkse afkomst is de agrarische wereld vooral overleven. Daar hoeft je geen opleiding voor te doen.” Het wordt snel gekoppeld aan de armoede van ouders of grootouders, bijvoorbeeld van de Ber-

bers van het Marokkaanse platteland, terwijl die ouders willen dat hun kinderen het beter krijgen. Wat zoek je dan op een agrarische school? Mensen zijn daar boer uit armoede. “Je kunt”, zegt Emile van Rinsum, “er nog beter kunstenaar worden dan boer.”
Ook milieuorganisaties zoals Milieudefensie of het IVN zijn wat ledenbestand en werknemers betreft “hartstikke blank”. “Hoe bereiken we de allochtonen?”, vervolgt Van Rinsum. “Daar denken we over na in de klankbordgroep. Dat is een moeilijke weg, een jarenplan. Je moet ook een handreiking hebben: hoe pak je dat aan? En je moet de juiste persoon naar buiten toe hebben.” Net als de scholen voor groen onderwijs willen de milieuorganisaties meer een afspiegeling van de samenleving.
Daarin heeft Mohamed een bijzondere taak gekregen. Want, zegt Van Rinsum, “je moet dan gebruik maken van netwerken, vaak gelieerd aan stichtingen, families, moskees.”
Mohamed heeft met die netwerken ervaring. Hij heeft campagne gevoerd voor waterschapsverkiezingen van het waterschap Hollandse Delta en kwam

met 3.225 stemmen net tekort voor een plaats in het bestuur. “Ik ben naar verenigingen geweest, de moskee, de markt. Dan moest je eerst nog uitleggen wat het waterschap doet en wat het voor mensen kan betekenen. De meeste allochtonen hadden er nog nooit op gestemd, maar nu wel. Ze hebben me in Rotterdam-Zuid massaal gesteund. Sterker nog: ze tonen nu interesse in de waterschappen. Dit bewijst voor mij weer dat de bestaande informatiekanaal veel allochtonen niet bereiken.”

Isolement

Wat de grotendeels witte groenscholen in Rotterdam zelf of bijvoorbeeld in Barendrecht betreft, worden leerlingen niet goed voorbereid op de toekomst als je geen goede ‘afspiegeling’ bent. Mohamed: “Dan komen ze van school en vragen ze zich af: ‘waarom heb ik nooit een Marokkaan in de klas gezien terwijl ze hier toch al veertig jaar zitten? Wat zijn dat voor mensen?’ Die leerlingen leven in een isolement, een blank eiland, en dat is niet de realiteit. Ze moeten straks leven in de werkelijke samenleving, die multicultureel is.”

“Het zijn er weinig”, vervolgt hij, “maar wil je een betere afspiegeling en wil je allochtonen bereiken, dan moet je de mensen met een allochtone afkomst die je in de groene wereld hebt, gebruiken.” Ze kunnen helpen het verkeerde beeld te herstellen en vooroordelen door te prikken.
“Als je dan wat meer allochtonen op die scholen krijgt (leerlingen en docenten), heb je een begin.” Dan kan herkenning groeien en daarmee de aantrekkingskracht van de opleidingen voor deze doelgroep. ∞

Ton van den Born